

УДК 633.88

Код UPOV: HYPER_PER

Методика

проведення експертизи сортів звіробою звичайного (*Hypericum perforatum* L.)
на відмінність, однорідність та стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів *Hypericum perforatum* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 5 г.

2.3 Насіння має бути здорове на вигляд, не уражене хворобами, не пошкоджене шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 **Тривалість експертизи.** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 **Місце експертизи.** Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 **Умови для проведення експертизи.** Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано літерами у другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 **План експертизи.** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до звершення циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,45 м.

3.5 **Метод дослідження.** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких

протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 Кількість рослин/частин рослин. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин;

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 Експертиза на відмінність

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 Експертиза на однорідність

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються три нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 Експертиза на стабільність

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, в кінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він вважається стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабо варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Стебло: кількість генеративних пагонів (ознака 4);
- Час початку цвітіння (ознака 19).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучають до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови доводять це унеможлиблюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(c) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів звіробою звичайного

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) QN	Рослина: кількість стебел VG (a)	мала	3	Hyperivo
		середня	5	Anthos, Topaz
		велика	7	
2. (*) QN	Рослина: за висотою MS (b)	низька	3	Topaz
		середня	5	Hyperiflor
		висока	7	
3. (+) QN	Рослина: відстань між найнижчою і найвищою квітками MS, (b)	коротка	3	
		середня	5	Motiv
		довга	7	Topaz
4. (*) (+) QN	Стебло: кількість генеративних пагонів VG (b)	мала	3	Hyperiflor, Topaz
		середня	5	Hyperixtrakt
		велика	7	Goldstern, Taubertal
5. QN	Стебло: за товщиною VG (a)	тонке	3	Bosaney
		середнє	5	Kolmgia
		товсте	7	Excellent Flair
6. QN	Стебло: антоціанове забарвлення VG (a)	відсутнє або дуже слабке	1	Vitan
		слабке	3	Motiv, Topaz
		помірне	5	Hyperixtrakt, Taubertal
		сильне	7	
		дуже сильне	9	
7. QN	Листкова пластинка: за довжиною MS (a), (c)	коротка	3	
		середня	5	Hyperiflor, Topaz
		довга	7	
8. QN	Листкова пластинка: за шириною MS (a), (c)	вузька	3	Goldstern
		середня	5	Topaz
		широка	7	Hyperixtrakt
9. QN	Листкова пластинка: відношення довжина / ширина MS, (a), (c)	мале	3	
		середнє	5	
		велике	7	
10. QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення VG, (a), (c)	слабка	3	
		помірна	5	Topaz
		сильна	7	Anthos
11. (*) (+) QN	Листкова пластинка: кількість напівпрозорих олійних залоз VG, (a), (c)	мала	3	Topaz
		середня	5	Hyperivo 7
		велика	7	Anthos

1	2	3	4	5
12. (*) QN	Квітка: діаметр MS (b)	малий	3	Uperikon
		середній	5	Anthos, Taubertal
		великий	7	
13. QN	Квітка: пелюстка за довжиною MS, (b)	коротка	3	
		середня	5	Hyperiflor, Topaz
		довга	7	
14. QN	Квітка: пелюстка за шириною MS, (b)	вузька	3	
		середня	5	Anthos, Hyperigold
		широка	7	
15. PQ	Квітка: відношення довжина / ширина пелюстки MS, (b)	мале	3	
		середнє	5	Topaz
		велике	7	
16. (+) QN	Квітка: інтенсивність жовтого забарвлення VS	слабка	1	Anthos, Uperikon
		помірна	2	
		сильна	3	Hyperixtrakt, Topaz
17. (*) (+) QN	Квітка: помітність залозистих смуг VG (b)	слабка	3	Vitan
		помірна	5	Hyperiflor
		сильна	7	Motiv
18. (*) (+) QN	Плід: антоціанове забарвлення VG	слабке	3	Uperikon
		помірне	5	Hyperixtrakt
		сильне	7	Anthos
19. (*) (+) QN	Час початку цвітіння MG	ранній	3	Vitan
		середній	5	Hyperiflor
		пізній	7	Topaz

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів звиробом звичайного

8.1 Пояснення, які охоплюють кілька ознак

Ознаки, навпроти яких в другій колонці Таблиці ознак присутня одна з наступних позначок, мають обстежуватися таким чином:

- (a) Усі спостереження проводять на початку цвітіння;
- (b) Усі спостереження проводять під час повного цвітіння. Часом настання повного цвітіння вважають, коли близько 80% квіток розкрито і близько 20% – бутони;
- (c) Усі спостереження на листку проводять на середній частині стебла.

8.2 Пояснення або ілюстрації до окремих ознак

До 3. Рослина: відстань між найнижчою і найвищою квітками.

Обстеження проводять на зрізаних рослинах.

До 4. Стебло: кількість генеративних пагонів.

Обстеження проводять на зрізаних рослинах.

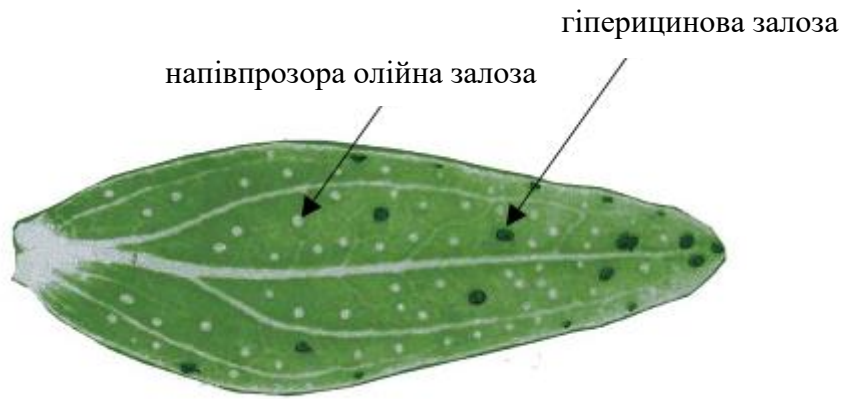

3
Мала

7
велика

До 11. Листкова пластинка: кількість напівпрозорих олійних залоз.

Обстеження проводять на нижній стороні листка. Напівпрозорі залози, що містять ефірну олію досліджують на листку, який розміщують проти світла. Темні залози містять гіперіцин.

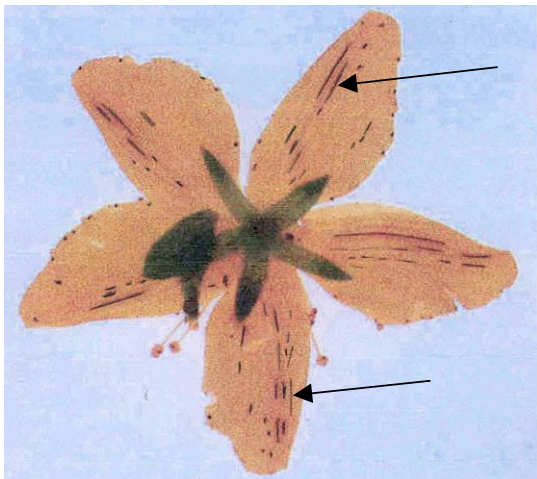

До 16. Квітка: інтенсивність жовтого забарвлення.

Обстеження проводять у фазу початку або повного цвітіння.

До 17. Квітка: помітність залозистих смуг.

Обстеження проводять на нижній стороні квітки.

До 18. Плід: антоціанове забарвлення.

Обстеження проводять під час достигання плоду. Достиганням плодів вважають, коли сформовані майже всі плоди і залишаються окремі квітки.

До 19. Час початку цвітіння.

Часом початку цвітіння вважають, коли 10% рослин мають щонайменше одну розкриту квітку.

9. Література

Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of St. John's Wort (*Hypericum perforatum* L.) (TG /231/1, UPOV) // Geneva. 2007-03-28. – 21 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg231.pdf